

kern- punten... 27

achtste jaargang, nr. 27

november 1994

Inhoudsopgave

IN DIT NUMMER:

Redactioneel	pag. 2
Colofon	pag. 2
Van de voorzitter, Agenda	pag. 3
Douza, een dorpsbewoner	pag. 4,5,6,7
ABN/AMRO vernieuwd	pag. 8,9
Marktveld toen, het Lindenplein nu	pag. 10
Tuinmarkt	pag. 11
Voorstraatherinneringen	pag. 12,13
De Lindenhof in het nieuw	pag. 14
DOD borrel, toespraak van de voorzitter	pag. 14,15
Aankondiging proefschrift De Moor	pag. 16

"Kernpunten" is een uitgave van de Vereniging
"De Oude Dorpskern" te Noordwijk Binnen.

SECRETARIAAT:
Voorstraat 51
2201 HM Noordwijk

CONTRIBUTIE:
leden binnen de kern min. f.15
leden buiten kern van Noordwijk: min.f.20
Postbank: nr. 13 19 964

REDACTIEADRES:
Voorstraat 51
2201 HM Noordwijk

REDACTIE:
W. Hekkens
F.W. 't Hooft
Tom Verburg

LOSSE NUMMERS:
Zie redactieadres

COLOFON:
verenigingslogc: Wil de Mooy
cover: Wim Bom, Oegstgeest
Lay-out: Tom Verburg

BESTUURSSAMENSTELLING:
Voorzitter: G.W. Aten
ViceVz.: E.J. Bonnike
Secr.: F.W. 't Hooft
Penmr.: Mw.C.M.Alders-Verhoeven
Lid: R.J. van Oosten (Verkeer/R.O.)
Lid: D.J. den Haan (Verkeer/R.O.)
Lid: A. Roolfs (Verkeer/R.O.)
Lid: mevr. B. Filbry
Lid: vacature
Lid: Mevr. A. Hekkens-Klaassen (C&E)

DE VERENIGING STELT ZICH TEN DOEL:
"De bevordering en het behoud van de
leefbaarheid op zowel historische als sociale
grondslag in en rondom de oude dorpskern in
Noordwijk Binnen van de gemeente Noordwijk
(.....)

Zij tracht dit doel te bereiken door actieve
samenwerking van bewoners en ondernemers
in dit gebied, in nauw overleg met de overheid,
en door alle middelen, die het doel van dienst
kunnen zijn".

Het initiatief tot de vereniging werd genomen
op 26 oktober 1985; de statuten werden op 14
februari 1986 verleden bij notaris Kantoor Van
Hoeken en Janbroers.

Overname van artikelen: alleen mogelijk in
overleg met de redactie.

Vereniging "De Oude Dorpskern" te Noordwijk

Redactioneel

In dit nummer een ruime belangstelling voor wat ons
nú bezighoudt in de oude kern, maar daarnaast ook weer
waardevolle nostalgische en historische artikelen. Omdat we
de rem op het aantal Kernpuntenpagina's gezet hebben, moet
er helaas wel eens een artikel blijven liggen op een volgend
nummer. Toch blijven we vragen om artikelen, zodat de vulling
divers blijft.

We prijzen ons gelukkig met de bijdrage van de heer
Kouwenhoven, die ons meevoert naar een periode die nog niet
zo ver achter ons ligt, zoals bijvoorbeeld de figuur Douza, waar
de heer Schelvis een artikel aan wijdt. Schelvis gaat hierbij in
discussie met de historicus Kloos. Tevens schrijft hij over de
plaats, waar thans de ABN-AMRO staat op het Lindenplein. In
verband met de komende verbouwing drukken wij een
tekening af van het ontwerp van Ab van der Wiel, die een
nieuwe, historisch geënte gevel voor de bank ontwierp. Ook
laten we de voorzitter aan het woord over de herstructurering
van de verenigingsorganisatie.

Op de laatste pagina kondigen wij het door mevrouw drs. G.
de Moor geschreven boek aan over het klooster Leeuwenhorst,
dat zulke belangrijke banden met Noordwijk onderhield. Een
"must" voor Noordwijkminnaars! We zijn erg blij met de
verschijning van dit boek, te meer omdat mevrouw De Moor al
vele malen belangeloos aan Kernpunten meewerkte!

In Kernpunten 28 kunt u reacties op het artikel over "de
Kwakel" lezen, maar ook een stuk over Henriëtte Roland Holst
van de hand van de heer P. van Rhijn.

Tenslotte nog een plezierige mededeling: onze immer nijvere
secretaris heeft een overzicht vervaardigd van de tot nu toe
verschenen artikelen. Geïnteresseerde leden kunnen dit op de
Nieuwjaarsborrel afhalen tegen betaling van een rijksdaalder.

Redactie

Van de Voorzitter

Kern-groen-praat

De vereniging "De Oude Dorpskern" wil zich in de toekomst nog meer met echte "groenzaken" van Noordwijk en omstreken gaan bemoeien. Er is momenteel een goed contact met de nieuwe afdeling Groenvoorziening van de Gemeente.

De eerste stap die is gezet, was het gezamenlijk optreden op de laatst gehouden Nationale Boomplantdag. Het ludieke uitdelen van een beschuit met muisjes aan de schoolkinderen, die assisteerden bij het planten van ons nieuwe "lindekind" het "broodboompje" op de Voorstraat en de prachtige kastanje bij het nieuwe hekwerk op het parkeerterrein achter de Kerkstraat werd enorm gewaardeerd.

Volgend jaar wanneer de Boomplantdag gehouden zal worden op Woensdag 22 Maart, zullen wij zeker weer van de partij zijn en gaan we proberen 2 nieuwe linden geplant te krijgen. De 'buurman/buurvrouw' van ons "broodboompje" zal ook vervangen moeten worden en de linde op het Lindenplein op de hoek bij de 'witte slager' is ook zwaar aangetast.

Het totale lindenbestand van de Voorstraat en omgeving is door een speciale afdeling van de Heidemij nauwlettend bekeken en hun bevindingen zijn in een lijvig rapport vastgelegd.

De conclusie van deze rapportage is dat het op een paar uitzonderingen na redelijk goed gaat met onze linden. Er zullen hier en daar wat bomen zwaar ingesnoeid moeten worden voor de veiligheid en ook zullen de boomspiegels hier en daar moeten worden vergroot.

Willen wij echter op lange termijn blijven genieten van onze prachtige linden, dan zullen wij er allemaal aan moeten meewerken. Het zijn voornamelijk auto's, fietsen en ander rollend materiaal, die de meeste beschadigingen veroorzaken, die resulteren in diepgaande aantasting door bacteriën en insecten in de stamverwondingen.

Laten wij als 'Dorpskerners' de sociale verplichting op ons nemen om er op toe te zien dat wijzelf, maar ook anderen onze linden niet meer onnodig beschadigen door nonchalant hun auto's er tegenaan te parkeren! Op dure boomsparende stalen ringen met palen, die ons dorpsgezicht ontsieren zitten wij niet te wachten!

In één van de volgende Kernpunten zullen we een korte samenvatting opnemen van het rapport van de Heidemij.

G.W.Aten

Kerstmarkt Grote Kerk

In de sfeervol verlichte kerk zal op 14 en 15 december van 13-21 uur weer de traditionele Kerstmarkt plaatsvinden. Amateurs en professionals zullen hun kerstartikelen aanbieden. Tevens zullen tijdens de markt uren tal van muziekkuitvoeringen plaats vinden.

Nieuwjaarsborrel

Op maandag 2 januari zal de Nieuwjaarsborrel worden gehouden in Royal. Deze jaaropening wordt altijd zeer druk bezocht, en is bedoeld voor *alle* leden

Douza, een dorpsbewoner

H.A. Schelvis

In "Noordwijk in den loop der eeuwen" schrijft Kloos dat Janus Douza de verhuizing van zijn vader aan de Gooweg betrok en op 6 december 1570 een perceel grond kocht van de gebroeders Wolphert en Dirk van der Mij om voor zijn landgoed een uitgang te verkrijgen naar de Lydtwech, ofwel de huidige St. Jeroensweg. Ook in zijn artikel "Douza's Woonsteden", opgenomen in het Leids Jaarboekje van 1918, staat te lezen dat Jan van der Does, na zijn huwelijk met Elisabeth van Zuilen in 1564, als vaste woning een huis betrok staande buiten de St. Pieters- of Schiebrug aan de Goowech, strekkende met haren boomgaard en erf tot aan den Lydtwech. Als bewijs voert hij de eerder genoemde akte van overdracht aan, waarin de begrenzing van het betreffende perceel als volgt wordt omschreven.

"Een stuck erffs zulckx tzelffer nu ter tydt offgemuyrt ende beheynt es, leggende achter de huysinge ende erffoe vanden voersz. Wolphert van der My, belendt aende zuydtwestzyde Phillips Jansz., aende noordwestzyde de Lydtwech ende noordoostzyde d'heere van Noordtwyck met zyn boomgaert, aende zuydtoosteyn-de d'voersz. Wolphert vander My. Mits condicien dat d'heere van Noordtwyck tzyne laste neemen ende behouden zal zeventhien stuvers sjaers ewyghe renten toecomende die proven vander Bochorst".¹

Ook de schrijver P.F. Thomése laat in zijn verhaal "Leviathan" Jan van der Does op zijn paard over de Gooweg rijden en vervolgens een idyllisch laantje ingaan dat naar zijn Noordwijkse hofstede voert, waarbij hij niet vergeet de Lijdweg te

vermelden. Dit verhaal speelt zich af in en om Noordwijk in het jaar 1570 tijdens en na de Allerheiligenvloed en is zonder meer aanbevolen lektuur voor Northgofielen van alle gezindten.

Maar daarmee is nog niet bewezen dat Jan van der Does inderdaad aan de Gooweg heeft gewoond. Uit nader onderzoek blijkt namelijk dat zijn woning midden in het dorp heeft gestaan, op een plaats die al vroeg in het plaatselijke gebeuren, en ook nu nog, tot een van de belangrijkste punten van het dorp gerekend mag worden. In een akte geplaatst in het archief van het huis Offem² staat het volgende te lezen:

“Ic Pieter die bastairt van Treslongen scout tot Noirtich doe kondt allen luijden dat voir mij quam als scout Janetgen Aelbrecht Willemsz. weduij zaliger gedachten mit Dirc Simonsz. haren gecosen voecht ende geside vercoft te hebben Willem van der Boechorst die huijsinge dair sij Janetgen voirs. nu ter tijt in woent staende binnen den ambocht van Noirtich welcke huijsinge mit den erf belent ende belegen heeft an die noirttoestzide Boudewijn Cornelisz. ende Floris Florisz. an die zuijtwestzide Adriaen Pieter Janssoensz. streckende alle beide der voirs. belendinge voir van den Heerwech tot after an den Lijdtwech welcke voirs. huijsinge mit den erf Janetgen voirs. mit haren voecht voornoemt beloofde voir hair ende haren erfvoen Willem van der Boechorst ende sinen erfvoen dese voirs. huijsinge mit den erfve te vrien ende te waren als men die huijs ende erf sculdich vrien binnen den ban dair’t gelegen is mit vijftien stuvers jairs comans pajiment die op dese voirs. huijsinge mit den erf staen.

Het stuk eindigt met de zin: *“gesciet in’t jair ons heren viertienhondert acht ende tachtich op den ses ende twintichsten dach in Junio.”*

We komen hier, in 1488, de Lijdtwech tegen en tevens een belasting van 15 stuivers waarmee het onroerende goed belast is. Verder valt op dat gesproken wordt van de Heerwech, dus niet van de Gooweg en dat de percelen van de aangrenzende burenen zich eveneens uitstrekken voor van de Heerwech tot achter aan de Lijdtwech. Tenslotte blijkt het om een reeds bestaand huis te gaan, staande binnen het ambacht van Noordwijk.

De volgende stap brengt ons naar het kohier van de 10^e penning over het jaar 1553. Aangezien de adel, kerken en kloosters vrijgesteld waren van belastingen, komen zij niet voor in de nog bestaande lijsten van Bede of Omslagen die toendertijd in zwang waren. De 10^e penning was niet alleen aanleiding tot een 80-jarige oorlog, maar liet ook een administratie na waaruit het bestaan en de lokatie van de vele adellijke huizen nader bepaald kan worden. De lijst, vervaardigd naar een zekere volgorde van de plaatselijke bebouwing, maakt duidelijk dat Wolphert van der Mij en Jan van der Does in 1553 reeds burenen waren.³

“Wolfert van der Mij zijn eijgen huijs getaxeert voor 6 f. compt den X^e penn.00 - 12 - 00 De huijsinge van Jan van Noordtwijck heeft een schaemel vrou in ghewoont om schoon te maecken niet en is geen huijr off ghegeven ergo nijet.”

Wolphert van der Mij is anno 1570 de buurman en verkoper van een perceel grond aan Janus Douza, welke laatste ook bekend staat als Jan van Noordtwijck of Jan van der Does. Hieruit wordt al wat duidelijker dat Douza’s huis binnen de bebouwde kom van Noordwijk heeft gestaan, of zoals dat toen heette “binnen de bruggen” de oorspronkelijke betekenis van het achtervoegsel Binnen bij Noordwijk.

De verkoop van het stuk erf in 1570, waarbij de Lydtwech wordt aangevoerd als bewijs dat Douza’s huis aan de Gooweg heeft gestaan, verandert daar niets aan. De etymologische afleiding van lijdweg heeft niets met onze plaatselijke martelaar Jeroen te maken, maar is afkomstig uit het middelnederlandse woord lidewech met de betekenis van “weg waarlangs men gaat”. Het was de algemene benaming voor een minder belangrijke weg dan een heer- of buurweg en deed dienst als overpad voor de gemeenschap.⁴ Zoals Noordwijk eens met 3 achterwegen te kampen heeft gehad, zo hebben er vroeger ook meerdere wegen bestaan die de benaming lijdweg voerden.

Bij het afhoren van de ambachtsrekening in 1597 hebben *“eenige buideluijden sommige insolentien, ende ongeregheltheeden gedaen”* bij de afsluitende maaltijd welke ten huize van Johan van der Does werd gehouden. Om herhaling te

voorkomen wordt een ordonnantie uitgevaardigd waarin;

*"joncheer Johan van der Does heere van Noortwijck etc. ende den gesworens van de zelve heerlicheijt geordonneert gelijk zij ordonneren bij desen dat hen anders nijemant op de maeltijt bij den heer van Noortwijck ende zijne familie en sullen laten vinden, dan den gheenen die't den zelven heer ende gesworens daer toe believeen zullen te nooden, ende ontbieden, ende belangende d'andere buerluijden, zullen hun mogen laten vinden ten huijse van Duert Henrixdr. waert aldaer eene tonne biers leggende is, ende bij den gesworens betaelt werden zal, ende dit alles voor dese reijse (=gelegenheid), ende tot dat anders zal wesen geordonneert, elck houde hem bij desen voor geadverteert actum den 18^e januarij 1598. Ick onder gescrevenen heb dijt kerckgebodt gedaen ende afgelesen in de kerck tot Noortwijck als boven verhaelt is op den 18^e januarij anno 1598 bij mij Jan Thomasz. bode van den balliu van Noortwijck."*⁵

De ambachtsrekeningen werden afgehoord in de kerkekamer van de oude Jeroenskerk. De daarop volgende feestelijke maaltijd moet op korte afstand van de kerk hebben plaats gevonden, net als de ton bier die voor de ongenode gasten in herberg de Swan stond opgesteld. Maar waar precies heeft Douza's woning dan wel gestaan? Het antwoord op deze vraag is te vinden in ons eigen vertrouwde Noordwijkse gemeente archief, in een omslag met bescheiden waarin de erfgenamen van Franchois van der Does, een zoon van Jan van der Does, het huis in Noordwijk willen verkopen. De betreffende erfgenamen, Anna van Batenburg, weduwe van Frans van der Does, en haar kinderen Johan en Josina van der Does verlenen op 19 augustus 1647 aan Cornelis van der Burch, secretaris van Noordwijk, volmacht om

*"te vercoopen 't sij utter hant ofte bij openbaere opveijlinge naer voorgaende afficxtie van biljetten zeeckere huijsinge ende erffve metten hoff thuijn ende boomgaert daer gelegen, staende en leggende binnen de dorpe van Noortwijck aen 't oude marctvelt aldaer."*⁶

Op 23 januari 1648 wordt bij opbod en afslag te koop aangeboden;

"een huijsinge staende ende geleegeen sijnde alhier tot Noortwijck binnen. Ende es belent ten noortoosten Pieter Cornelisz. lijndreijer, ten suijsitoosten des Heerenstraet ofte 't Marctvelt, ten suijswesten Jan Dirckxz. Keur cleermaecker daer aen omschrickelende Maritge Cornelisdr. wed. van Jeroen Jansz. Wiel ende ten noortwesten meede des Heerenstraet. Ende dat mette belastinge van seventhien stuvers opstal 't siaers aencomende de Bouckhorsts proven tot Noortwijck."

Dankzij de opstal van 17 stuivers ten profijte van de Boekhorst prove valt er niet aan te twijfelen dat we nog steeds met de zelfde woning te maken hebben. En de vroegere lijdweg staat nu als heerenstraet te boek. Met een bedrag van fl. 3135.- is een zekere Ysack Croesen de hoogste bieder, maar de verkoop heeft om niet vermelde redenen geen doorgang gevonden, want op 21 juni 1648 verkoopt Josina van der Does

"voor haer selven ende als procuratie hebbende van haer moeder, haer huijs staende aen't Marctvelt alhier tot Noortwijck aende heer van Noortwijck voor 3100 gulden."

Genoemde heer van Noordwijk, ofwel Wigbold van der Does, bleef slechts kort eigenaar van het huis. Op 13 februari 1650 gaat de

"huijsinge ende erffve metten hoff boomgaert pootinge ende plantinge staende ende gelegen tot Noortwijck binnen, gelegen aen des heeren straet ofte Marctvelt"

voor een bedrag van fl. 4000.- over in handen van joffrouw Adriana van Duvendoerde⁷, weduwe van wijlen Willem van Schooterbosch, die als rentmeester over de goederen van de abdij van Leeuwenhorst in Noordwijk heeft gewoond. De zonen Johan en Willem van Schooterbosch hebben het huis nog dat zelfde jaar grotendeels vernieuwd, met het gevolg dat de te betalen verponding van fl. 8.- op fl. 12.- per jaar werd gebracht.⁸ Op 2 februari 1681 verkoopt Mr. Willem van Schooterbosch lid van de raad van 40 en weesmeester der stad Leiden aan Sr. Giacomo de Mol

"een aensienelijck, ruijm, sterck ende weldoortimmert huijs versien met verscheijde camers ende vertrecken, mitsgaders een grooten moestuijn ende boomgaert, staende ende gelegen op't pleijn genaemt de Linde."

Het verkochte huis en erve is belast met

*"17 stuijvers opstal 's jaers, aencomende de Bouchorst prove tot Noortwijck."*⁹

In 1689 en wel op de 20^e mei verwisselt het pand tweemaal van eigenaar. Eerst verkoopt Giacono de Mol, wonende te Rijnsburg, zijn aanzienlijke, ruime, sterke

en wel doortimmerde huis enz. aan een zekere Monsr. Gerrit Marinis uit 's-Gravenhage voor fl. 3500.-, terwijl ook nog fl. 500.- betaald wordt voor de in het huis aanwezige tapijten en behangsels, volgens een door schout en schepenen gedane taxatie. Onmiddellijk daarna gaat het pand met toebehoren voor fl. 4500.- over in handen van Isaacus Diericq, bedienaar des Goddelijcken woords alhier.¹⁰ Daarna volgt nog een lange rij van kopers en bewoners waaronder Sylvester van Anrae, Pieter van Loon, Willemina Wisselius, Casimirus Klischewitz, Govert Petersen, Arnoud van Munster, Adriaan Hoogop en tenslotte Maarten van Struijk, waarna het huis in 1820 wordt afgebroken.¹¹ In sommige van de verkoopaktes wordt "des heerenstraat" ook wel achterweg genoemd, de straat die nu in de officiële legger omschreven wordt als Bronckhorststraat. Maar om het verhaal niet nodeloos te rekken, keren we terug naar Isaacus Diericq, hervormd predikant te Noordwijk Binnen. Dankzij de onvolprezen doch gelukkig niet onfeilbare Kloos is de lokatie en huidige bestemming van het pand direkt te vinden. In "Noordwijk in den loop der eeuwen" staat op bldz. 132 te lezen, dat Isaacus op 20 mei 1689 tot zijn herderlijke woning het aanzienlijke huis, gelegen naast de grote lijnbaan van Pieter Cornelisz. lijndraaier, aankocht voor een bedrag van fl. 4500.-. Tussen haakjes staat daarachter vermeld "Zijnde de hedendaagsche pastorie der R.K. parochie alhier." Janus Douza heeft dus zijn Noordwijkse dagen niet in stille afzondering aan de Gooweg doorgebracht, maar woonde in wat toen en ook nu nog de kern van het dorp genoemd mag worden.

Naar een kaart van het Lindeplein anno 1592. De huizen gaande van links naar rechts werden bewoond of waren eigendom van:

1. Cornelis Jeroenz. of zijn zoon Jeroen Cornelisz., lijndraaier.
2. Wolphert van der Mij, secretaris van Noordwijk.
3. Jan van der Does, heer van Noordwijk.
4. Jan Adriaansz. Bosch.

Noten:

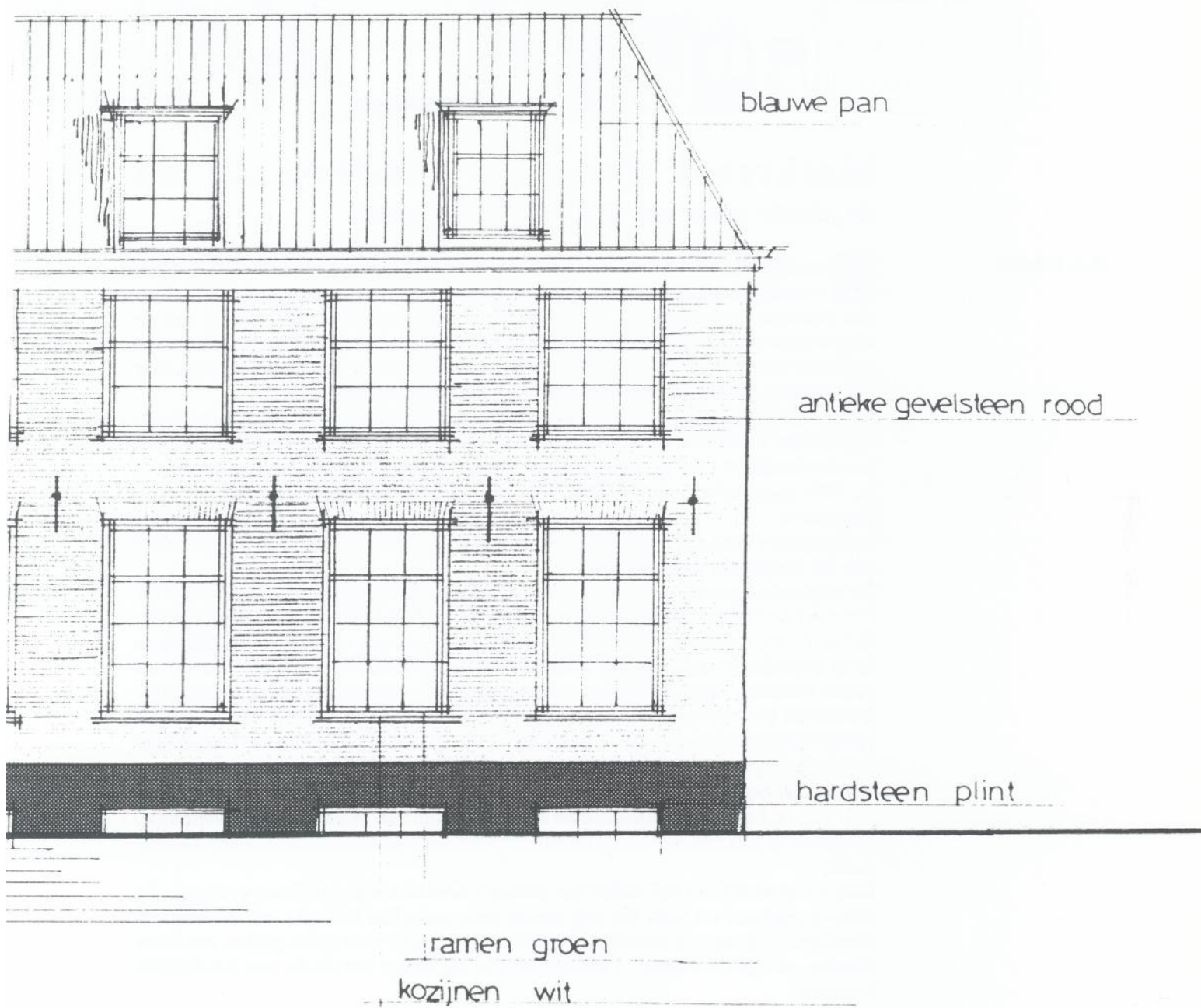
- [1] R.A.Z.H. Archief Huis Offem Nr. 964.
- [2] R.A.Z.H. Archief Huis Offem Nr. 963.
- [3] R.A.Z.H. Staten van Holland 1445 - 1572 Nr. 722
- [4] Woordenboek der Nederlandse Taal.
- [5] Gemeente Archief Noordwijk Nr. 153.
- [6] Gemeente Archief Noordwijk Nr. 1398.
- [7] R.A.Z.H./Rechterlijk Archief Noordwijk Nr. 174.
- [8] Gemeente Archief Noordwijk Nr. 505.
- [9] R.A.Z.H./Rechterlijk Archief Noordwijk Nr. 181
- [10] R.A.Z.H./Rechterlijk Archief Noordwijk Nr. 183
- [11] Gemeente Archief Noordwijk en R.A.Z.H./Rechterlijk Archief Noordwijk.

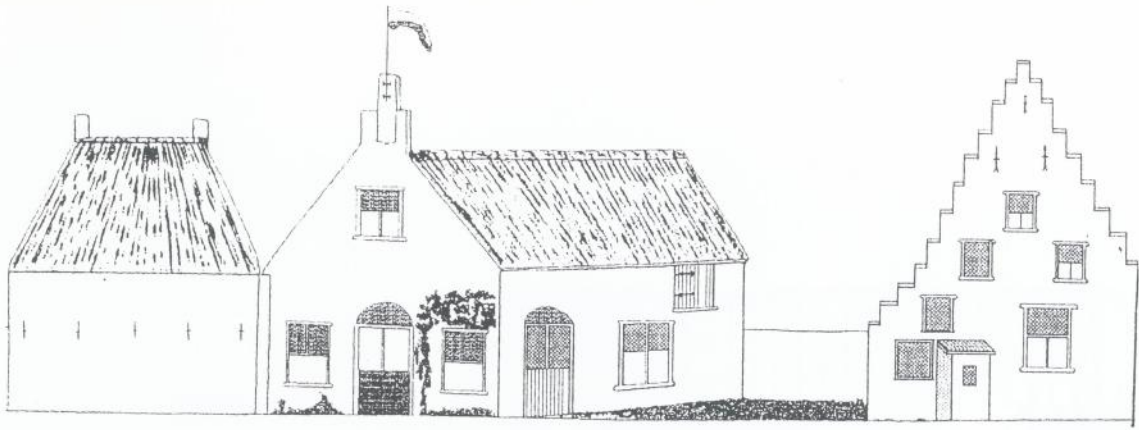
stucwerk wit

voorgevel

Het ABN AMRO kantoor aan het Lindenplein zal binnen afzienbare tijd een gedaantewisseling ondergaan. De gevels aan de zijde van het Lindenplein zullen een oud aanzicht krijgen door middel van een andere gevelvlakverdeling en het gebruik van oude c.q. antieke bouwmaterialen. Het huidige kasko zal ontdaan worden van de contrasterende gevel en tevens zal er een volwaardige verdieping

op het pand gemaakt worden. Het linker (terugliggend) geveltje zal wit gestucadoord worden, zodat ogenschijnlijk twee aparte gebouwen ontstaan. Achter de historische gevel zal een, naar de eisen van deze tijd, kantoorgebouw ontstaan.

Marktveld toen, het Lindenplein nu de plaats waar nu de ABN-AMRO staat

H.A. Schelvis

Deze bijgewerkte afbeelding is afkomstig van de kaart, die in 1592 door Simon Aerntsz. is vervaardigd i.v.m. een proces tussen de weduwe van Nicolaes van Bronckhorst en het toenmalige bestuur van Noordwijk. De woning met de vlag was tot voor enige jaren eigendom van *Arent Weenisz.*, metselaar, die het toen verkocht heeft aan *Nicolaes van Bronckhorst junior*, die, zijnde nog minderjarig, door zijn moeder, joffrouwe van Schagen werd vertegenwoordigd.

Het huis aan de rechterzijde was, evenals de Lindenhof, leenroerig aan het huis van Wassenaar. De datum waarop het leen aanving is niet bekend, maar in 1463 erft *Jan van der Bouchorst Florisz.* huis en leen van zijn vader *Floris van der Bouchorst.*

In 1491 gaat het over op *Gerrit van Vliet* via zijn moeder *Badeloge van der Bouchorst.*

Vervolgens wordt *Mr. Maertin* in 1540 de eigenaar, waarna het in 1545 in bezit komt van *Jan Ruijchrock van de Werve.*

De volgende eigenaresse is *Elisabeth van de Werve*, die het pand in 1547 erft van haar moeder *Marie van Sonbeecke*, de weduwe van *Jan Ruijchrock*. In 1550 koopt *Mr. Aelbert Jansz.*, advocaat van het Hof van Holland het huis, waarna het in 1557 door koop eigendom wordt van *jonkvrouw Jacobmijne van Poelgeest*, de weduwe van de jonker *Nicolaes van Bronckhorst*, heere van der Stadt. Haar zoon, jonker *Nicolaes van Bronckhorst*, heere van der Stadt, erfde als minderjarige het pand in 1575. Hij huwde *Wilhelmina van Schagen* en de uit dit huwelijk spruitende *Nicolaes van Bronckhorst* werd vervolgens de eigenaar. In het jaar van 1591 tot 1595 lopende geding tussen haar en het bestuur trad zij op als voogd over en voor de belangen van haar zoon. In 1616 gaat het huis en leen door erf over in handen van *Wilhelmina van Bronckhorst*, die gehuwd was met *Barnard van de Bongardt*, heer van Nieuwenroide en van der Stadt.

Door koop wordt in 1637 *Aelbert van Schagen*, heer van Schagen, *Schager Kogge*, de nieuwe eigenaar en blijft het nog steeds leenroerig aan het huis van Wassenaar. *Tenslotte* verkoopt de vrouwe van Schagen het pand voor 2300 gulden aan *Claes Thonisz. en Claes Willemsz.* Vermoedelijk is dit tevens het einde van het feodale leenrecht.

Bovenstaande gegevens zijn allemaal afkomstig uit de Leenregisters van het huis Wassenaar.

Het aangrenzende pand ter linkerzijde, op de hoek Lindenplein - Crepelstraat, is in 1495 door *Jan van der Waeter* verkocht aan *Mr. Cornelis*, barbier en is vervolgens verkocht aan joffrouw *Jacobmijne van Poelgeest*, die het heeft "gemaect tot een stallinge voor paerden".

Gemeente Archief Noordwijk Nr.727

Zie ook Noordwijk in de loop der eeuwen blz.179, m.b.t. *Petrus Carpentier*, die vermoedelijk het huis met de vlag bewoonde en in ieder geval zijn Latijnse school in het pand ter rechterzijde hield.

Tuinmarkt

door de ogen van enkele deelnemers

Als standhouders kunnen wij gemakkelijk aangeven, waarom de twee markten van Noordwijk-Binnen onze favoriete markten zijn.

Zowel op de 'Markt onder de Linden' als tijdens de Kerstmarkt in de schitterende Grote Kerk van Noordwijk-Binnen is er een sfeer die je nergens anders vindt. Daarnaast is de kwaliteit van de stands om je heen er ook altijd goed en het publiek is erg plezierig, vinden wij.

Belangrijk is tenslotte dat de organisatie altijd perfect is: steeds probeert men nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Wij hopen dan ook nog vaak voor Noordwijk-Binnen te worden uitgenodigd.

*Edith Wulfers
Rens Korting*

Ik kijk met veel genoegen terug naar het 'kunstweekend'. De positieve kracht die van alle organisatoren uitging en van de mensen die hun tuin/huis beschikbaar stelden voor de kunst, voelde je in de lucht tintelen.

Voor velen blijkt kunst toch één grote emotie.

Joke Crul

DE REDACTIE VAN
KERNPUNTEN
WENST U EN DE
UWEN EEN
GENOEGLIJKE
KERSTMARKT, EEN
GEZEGEND
KERSTFEEST EN
EEN VOORSPOEDIG
NIEUWJAAR

Voorstraatherinneringen van rond de jaren twintig-dertig

Grootleverancier van het dagelijks brood Wanninkhof, Voorstraat 73, gedurende vele jaren niet weg te denken in de Noordwijkse oude kern, heeft ons dorp sinds Maart '93 vaarwel gezegd.

Gesteld mag worden, dat het tot op heden ongewijzigde aanzien van deze bakkerswinkel door minstens vijf opeenvolgende Noordwijkse generaties is gekend.

Als zinnebeeld der vergankelijkheid heeft ook helaas de oude lindeboom ter hoogte van deze winkel het begeven.

Het als vervanging geplante en tot broodboompje gedoopte jonge exemplaar zal als enige herinnering aan Wanninkhof hopelijk nog heel veel jaren aldaar plaatsbepalend aanwezig zijn.

Aangezien van de volgende panden 75 en 77 geen aanzienlijke fotobeelden uit de jaren 20-30 voorhanden zijn, is het wellicht interessant ditmaal van beiden met een uitvergroting van een antieke kaart te tonen hoe de toestand aldaar begin twintigste eeuw was. No.75 geheel links (thans kapsalon Boks) was toen blijkbaar geheel als woonhuis ingericht.

In de twintiger jaren echter zetelde hier de heer Thomas Oostveen, over wiens winkel en verdere bedrijvigheid in bijgaande advertentie uit 1921 duidelijkheid wordt verschaft

In de jaren dertig heeft hier nog enige tijd een verkooppunt van het Bata-schoenenconcern bevonden, terwijl later de alom bekende Gaat Kampman aldaar een aantal jaren een textielwinkel in stand hield. Aldus een winkelpand met een variabele geschiedenis.

Links van het Hof van Holland oude stijl vindt men thans op nr. 77 de Con-Textoffenwinkel. Volgens informatie heeft op die plek eertijds een rijwielhersteller zijn brood verdiend. Aan de gevel prijkte een bord met de aanduiding "Benzine voor auto's ". Gezien het feit dat de automobiel in die tijd nog een schaars vervoermiddel was, is in dit verband de combinatie rijwielhandel annex

benzineverkoop zeer aannemelijk. Tenslotte leerde een mededeling van Mevr. Alleman dat haar schoonvader J. Alleman zich in 1908 aldaar als kleermaker heeft geïnstalleerd. En zo zal menig oudere Noordwijker zich de grote etalage met aangeboden stoffen voor maatcostuums uit de jaren twintig-dertig terdege herinneren.

Wordt vervolgd.

J. Kouwenhoven

1921

TH. A. OOSTVEEN
 Voorstraat 75 - Noordwijk-Binnen - Telefoon 13

BEHANGERIJ EN STOFFEERDERIJ
MATTEN EN KLEEDEN
HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

1921

H. J. WANNINKHOF
LUXE BAKKERIJ
 VOORSTRAAT 73, NOORDWIJK-BINNEN. TEL. 57

Bekend adres voor smakelijk Brood
 Meermalen bekroond.
 Men lette vooral op mijn
GEWONE BESCHUIT en
HAAGSCHE TAFELBESCHUIT
 (los en in blik), nergens beter verkrijgbaar
 Voornaamste eigenschappen zijn: Hooge voeding-waarde,
 Licht verteerbaar, Aangenaam van smaak

Voor:

- **Colbert costuums**
- **Winterjassen**
- **Gelegenheid costuums**
- **en Demi saisons**
is steeds Uw adres
- **J. ALLEMAN & Zn.**
EERSTE KLAS MAATWERK
The „City Coat” REGENJASSEN
met prima voering en atwerking.

1939

DE LINDENHOF IN HET NIEUW

G.W. Aten

Naarmate de "Lindenhof" zijn voltooiing naderde werd menig "Binder" en "Zeëer" zeer nieuwsgierig naar het resultaat van jaren van zorgvuldig verbouwen en restaureren.

Ab van der Wiel heeft ons lang in spanning gehouden, maar heeft ons geduld grandioos beloond met een overweldigende openings-party op 11 Juni 1994.

De overlast van kranen, bouwliften, vrachtwagens, afzet-hekken en andere verstorende beelden in ons dorpsgezicht zijn op die opening ruimschoots goedge maakt door de enorme gastvrijheid van Ab en Alice.

Alle gasten hebben genoten van de champagne, de muziek en de meer dan voortreffelijke hapjes van Huize van Wely.

De hartewens van Ab en Alice was een beeld voor de tuin. Helaas konden wij als "De Oude Dorpskern" aan zo'n wens niet voldoen. Wel hebben wij als Vereniging hen een echte tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) aangeboden, die dit najaar geplant zal worden.

Ab en Alice namens ons allen wensen wij jullie vele plezierige jaren toe in dit voorbeeldig gerestaureerde pand.

Zoals ik al memoreerde in mijn speech is jullie huis een "parel" aan het Lindenplein geworden en moge onze liriodendron uitgroeien tot een extra bezienwaardigheid als zijnde een unieke boom in Noordwijk, temidden van een wezenlijk stukje oud Noordwijk Binnen !

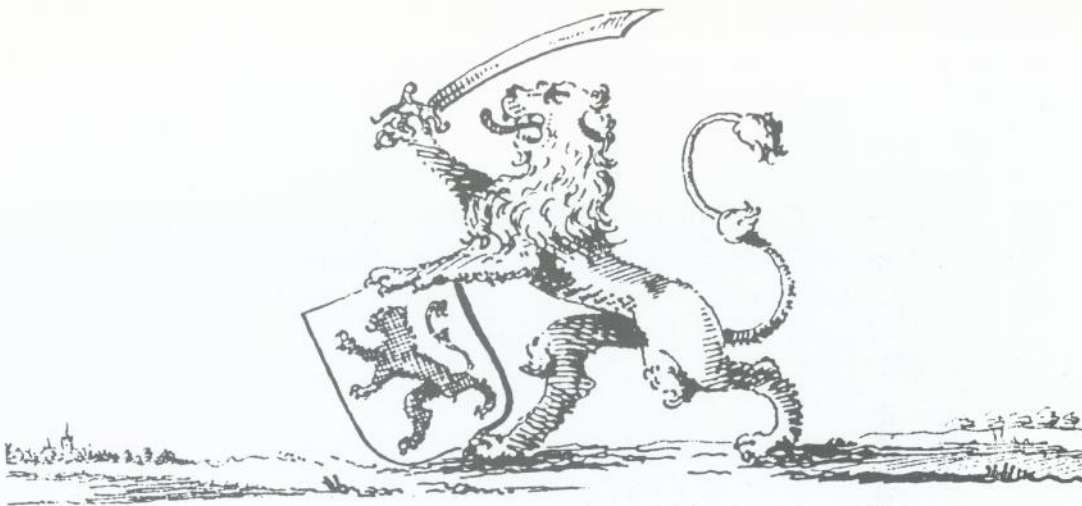
DOD BORREL

Op 5 september j.l. verwelkomde de voorzitter, Geo.W. Aten, de bezoekers met de volgende woorden, waarbij hij inging op de organisatie van bestuur en werkgroepen.

Wat leuk dat U in zo'n grote getale bent gekomen op onze Dorpskernborrel, misschien moeten we dit wel meer doen! Ik heb enkele Bestuurmededelingen: Sinds onze de Algemene Ledenvergadering op 21 Maart j.l., tevens mijn start als Uw voorzitter, zijn er toch wel wat dingen gebeurt.

Het grote hoogtepunt was weer de Tuinmarkt onder de Linden, die mede door de weersomstandigheden een enorm succes is geworden. Dank nog aan allen die hier aan hebben medegewerkt en in het bijzonder de Commissie Cultuur & Evenementen onder de bezielende leiding van Anneke Hekkens. Het was Noordwijk Binnen weer op z'n best!

Binnenkort zal er een gesprek plaats vinden met onze "Burgervader", waarin sommige tekortkomingen inzake de tuinmarkt zoals afzetting Voorstraat, parkeeroplossingen en verwijzingen naar de tuinmarkt zullen worden meegenomen.

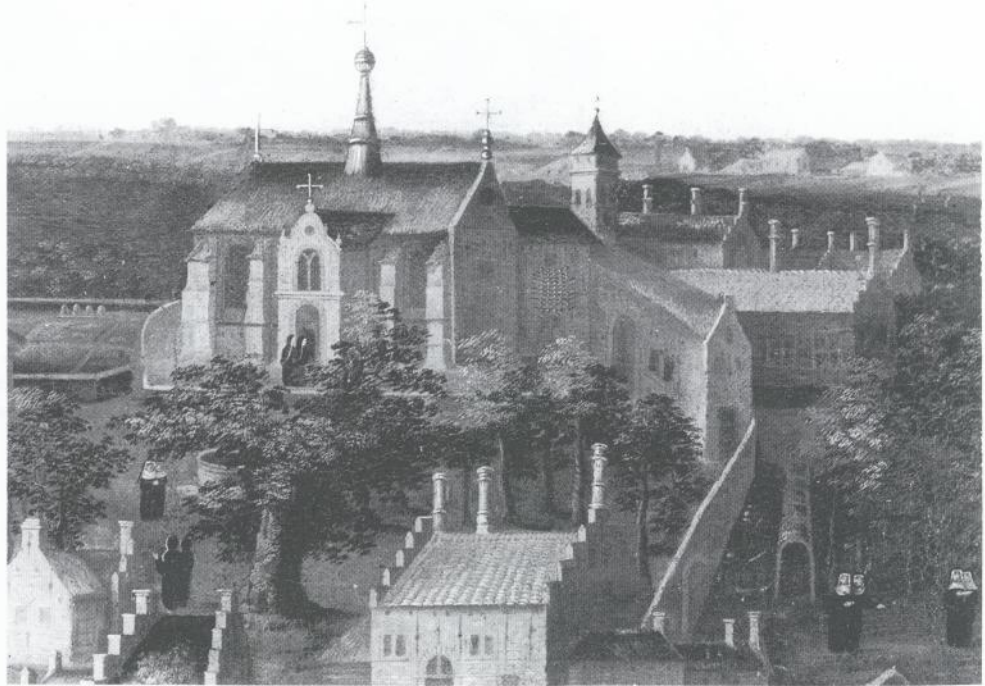

Ook zullen wij acte de presence geven op de Gemeentedag op 24 sept. op het Gemeentehuis met een kraam van de DOD. Verder wil ik U mededelen dat wij zeer verheugd zijn met het feit dat Brigitte Duindam-Filbry bereid gevonden is vanaf heden de ledenadministratie te gaan doen. Wij hopen dat zij na onze advertentie in de Oranjekrant veel extra werk krijgt!

Er is momenteel een goed contact met de Gemeentelijke afdeling Groenvoorzieningen en met het Lindenrapport van de Heidemij in de hand gaan wij gezamenlijk er op toezien dat de linden een goede toekomst tegemoet gaan. Tevens heeft ons zeer actieve lid Ellen van Steenbergen zich opgeworpen om Ina Alders te gaan assisteren bij haar departement financiën.

Het Bestuur heeft zich de laatste tijd gebogen over de directe doelstelling van onze Vereniging, zoals die bij haar oprichting is vastgelegd in de volgende kernpunten: **VERKEERSZAKEN, RUIMTELIJKE ORDENING , en CULTURELE ZAKEN**. Men heeft toendertijd ook drie werkgroepen gevormd die zich met deze drie kernpunten bezig hielden en rapporteerden naar het Bestuur. De laatste tijd zijn die werkgroepjes ietwat verwaterd en boog het voltallige Bestuur zich over diverse zaken hetgeen de strijdvaardigheid niet ten goede kwam. Het huidige Bestuur is tot de slotsom gekomen om opnieuw werkgroepen in het leven te roepen met Bestuursleden als voorzitter voor de directe communicatie naar het Bestuur. Zij zullen zelf hun werkgroepen samenstellen met Dorpskerners om veel directer contact te verkrijgen met de problemen en suggesties die in onze Kern leven.

De "oude Dorpskern" heeft momenteel 4 kernpunten: **VERKEERSZAKEN/ RUIMTELIJKE ORDENING & GROENVOORZIENINGEN, CULTUUR & EVENEMENTEN, REDACTIE en LEDENADMINISTRATIE** Verkeerszaken , waar Evert Jan Bonnike zich speciaal mee gaat bezighouden, Ruimtelijke Ordening waar Rutger van Oosten en Dirk Jan de Haan het voortouw gaan nemen en Groenvoorzieningen wat ikzelf wil gaan trekken. Het is een ieder duidelijk dat verkeer/ruimtelijke ordening en groenvoorzieningen een 'drie-eenheid' vormen die in zijn totaal zal worden gecoördineerd door onze specialist Andre Roolfs. Cultuur & Evenementen blijft onder de leiding van Anneke Hekkens. Redactie wordt in de toekomst bestuurd door Floor 't Hooft en de Ledenadministratie door Brigitte Duindam-Filbry. Een klein dagelijks Bestuur : voorzitter, secretaris en penningmeester, zal zich bezig gaan houden met de dagelijkse gang van zaken. 1x per 2 maanden is er een Bestuursvergadering waarin de voorzitters van de werkgroepen (lees actieve Bestuursleden!) rapporteren over hun voortgang en kan besluitvorming plaats vinden. Om nu een start te maken met wat er zoal leeft in onze kleine gemeenschap nodig ik U uit om langs de flapovers te gaan en Uw opmerkingen en suggesties op te schrijven, graag voorzien van naam en telefoonnummer op dat de werkgroepen eventueel contact met U op kunnen nemen. Wij hopen dat de Vereniging DOD op deze manier een wat actiever, socialer en strijdvaardiger vereniging gaat worden en zodoende ons aller woon- en leefplezier kan helpen te verbeteren. Na deze prachtige volzin wil ik nu graag het glas heffen op de DOD.

Afb. 2: Abdij van Leeuwenhorst, detail met kerk, Hollandse school, doek, 94 x 126 cm, Rijksmuseum Het Catharijneconvent Utrecht

Verborgenen en geborgen

Het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst in de Noordwijkse regio (1261 - 1574)

Op 14 oktober 1261 schonken Arnold en zijn broer Walewijn, zonen van wijlen heer Walewijn van Alkemade, al hun roerende en onroerende goederen in Noordwijk en Langeveld om op de plaats, die de "Le" werd genoemd, een cisterciënzinnerklooster te stichten "tot verlichting van de ziel van onze vader en de zielen van al onze voorouders en weldoeners."

Na een onderzoek van gedelegeerden van de cisterciënzerorde werd Leeuwenhorst in 1275, of kort daarvoor, in deze orde opgenomen.

Het kwam onder toezicht van de abt van Kamp, het oudste cisterciënzerklooster van het Duitse rijk. De reguliere visitatie vond om de twee jaar plaats. De abt kwam ook als er een nieuwe abdis gekozen moest worden en vertegenwoordigde het klooster op het generaal kapittel.

Leeuwenhorst was niet alleen geestelijk, maar ook sociaal een vrijwel besloten gemeenschap, waarin bij uitstek dochters uit het huis van de stichters en verwante families een levensvervulling konden vinden.

Op boeiende wijze beschrijft De Moor dit verborgen en geborgen leven: de achtergronden van de 187 bekende religieuzen, de functies die zij en de lekezusters bekleedden, de andere personen betrokken bij de kloostergemeenschap, de ordening van het gemeenschapsleven (kloosterlijke discipline, koorbede en muziek, verering van het heilige Sacrament en Maria, voeding, vasten en onthouding, ziekenzorg), de financiële situatie en de religieus-sociale invloed die zij op haar omgeving uitoefende.

Door de verklarende woordenlijst, uitgebreide literatuurlijst, kaarten, grafieken, genealogische tabellen en indices is deze gedetailleerde studie tevens te gebruiken als naslagwerk. Dat het klooster zeer vele banden met Noordwijk had, maakt het voor Noordwijkers extra aantrekkelijk!

G. De Moor, *Verborgenen en geborgen. Het cisterciënzerinnenklooster Leeuwenhorst in de Noordwijkse regio (1261-1574)* (MSB 42).

Is verschenen oktober 1994, 700 blz., ingenaaid, geïllustreerd, ISBN 90-6550-266-1, f.99.-/BF1980. Uitgeverij Verloren, Larenseweg 123, 1221 CL Hilversum, tel.035-859856, fax 035-836557.

Verkrijgbaar in de boekhandel of direct bij de uitgever (door storting op giro 4489940, t.n.v. Verloren o.v.v. titel.)